

3. Яновська Олександра «Доктрина заборони використання «плодів отруйного дерева» та винятки з неї: судова практика Великої Палати Верховного Суду в кримінальних провадженнях». «Судебно-юридическая газета». 30.11.2020. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1031589/>

4. Robert L. Farb «The Independent Source Exception to the Exclusionary Rule under the United States Constitution» Published for NC Criminal Law on May 23, 2017. URL: <https://www.sog.unc.edu/blogs/nc-criminal-law/independent-source-exception-exclusionary-rule-under-united-states-constitution>.

5. «Harmless Error» The Legal Information Institute. URL: https://www.law.cornell.edu/wex/harmless_error.

6. «Qualified immunity» The Legal Information Institute. URL: https://www.law.cornell.edu/wex/qualified_immunity.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-179-4-48>

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЩОДО ЗЛОЧИНУ ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО (СТ. 126-1 КК УКРАЇНИ)

Зінсу О. І.

*аспірантка відділу докторантури та ад'юнктури
Національна академія внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

Проблематика домашнього насильства та пов'язані з ним шляхи ефективного забезпечення *юридичної відповідальності*, попередження, профілактики є одним з актуальних питань сучасності у світі та зокрема в Україні. У зв'язку з чим, структурною ланкою загальної системи запобігання, протидії домашньому насильству в Україні стало запровадження кримінальної відповідальності за вчинення домашнього насильства.

Так, згідно зі ст. 126-1 Кримінального кодексу України, домашнім насильством визнано умисне систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває

(перебував) у сімейних або близьких відносинах, що призводить до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілої особи [1, ст. 126-1].

Свою чергою, для всебічного, повного і неупередженого з'ясування обставин та фактів домашнього насильства, що мають значення для кримінального провадження й підлягають доказуванню закономірним чином нерідко виникає потреба у використанні спеціальних знань із залученням судового експерта. З огляду на зазначене та з урахуванням вимог чинного законодавства України за клопотанням сторони кримінального провадження судом може бути призначена судова експертиза.

За приписами ст. 1 Закону України Про судову експертизу, судова експертиза – це дослідження на основі спеціальних знань у галузі науки, техніки, мистецтва, ремесла тощо об'єктів, явищ і процесів з метою надання висновку з питань, що є або будуть предметом судового розгляду [2, ст. 1].

Пунктом 1.13 Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень зазначено, що строк проведення експертизи встановлюється керівником експертної установи (або заступником керівника чи керівником структурного підрозділу) і не повинен перевищувати 90 календарних днів [3, 1.13].

Розрізняють первинні, додаткові, повторні, комісійні, комплексні судові експертизи. Одним із видів (підвидів) судових експертиз є психологічна. При цьому об'єктом психологічної експертизи є психічно здорові особи (підозрюваний, обвинувачений, підсудний, виправданий, засуджений, свідок, потерпілий, позивач, відповідач: малолітні; неповнолітні; дорослого та похилого віку) [4, 6.1]. «Відповідно «основним завданням психологічної експертизи є визначення у під експертної особи: індивідуально-психологічних особливостей, рис характеру, провідних якостей особистості; мотивовірних чинників психічного життя і поведінки; емоційних реакцій та станів;закономірностей перебігу психічних процесів, рівня їхнього розвитку та індивідуальних її властивостей» [4, 6.4].

Психологічна експертиза може бути призначена як одиниця судових експертиз, так і частка комплексного судового експертного дослідження. Своєю чергою, у разі сумнів щодо осудності, обмеженої осудності підозрюваного/обвинуваченого призначається психолого-медико-психіатричної експертизи, результати та висновки якої мають юридично-правовий наслідок.

Так, у справі № 603/735/20 (кримінальне провадження № 1-кп/603/26/2021) суд задовольнив клопотання захисника обвинуваченого про призначення психолого-медико-психіатричної експертизи стосовно потерпілої особи. За цих обставин для судової психолого-медико-психіатричної експертизи було поставлено питання: – Чи було завдано потерпілій – особа-2, 1979 року народження внаслідок дій з боку особи-1, за обставин описаних в обвинувальному акті, психологічних та фізичних страждань, що призвело до розладів її здоров'я та погіршення якості життя? [5].

В іншій справі 752/25254/19, кримінальне провадження № 1-кп/752/727/21) районний суд задовольнив клопотання прокурора про призначення комісійної судової психолого-психіатричної експертизи обвинуваченому. Виходячи з цього, на вирішення комісійної судової психолого-психіатричної експертизи були висунуті наступні запитання: «1. Чи страждає обвинувачений особа-1 на теперішній час будь-якими психічними захворюваннями та чи може в даний час усвідомлювати свої дії та керувати ними? 2. Чи страждав обвинувачений особа-1 будь-якими психічними захворюваннями, та чи міг керувати ними під час вчинення інкримінованого йому діяння, що мали місце у період з 13.07.2017 по 16.05.2019 ? 3. Чи є осудний чи обмежено осудний на даний час особа-1 та чи потребує він застосування примусових заходів медичного характеру?» [6].

Таким чином, з огляду на зазначене, комплексна судова психологічно-психіатрична експертиза є важливою процесуальною формою використання спеціальних психологічних знань у кримінальному провадженні загалом та при розгляді справ щодо злочину домашнє насильство (ст. 126-1 КК України), зокрема.

Література:

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001р.-№ 2341-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 25-26. Ст. 131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua › laws › show>.

2. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 № 4038-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1994. № 28. Ст. 232. URL: <https://zakon.rada.gov.ua › laws › show>.

3. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства Юстиції України від 08.10.98. № 53/5. *Офіційний вісник України*. 1998. № 46. Стор. 172, стаття 1715, код акта 6348/1998.

4. Науково-методичні рекомендації: з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України 08.10.1998 № 53/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 26.12.2012 № 1950/5

5. Єдиний державний реєстр судових рішень: Ухвала суду першої інстанції. Справа № 603/735/20. Номер судового провадження: 1-кп/603/26/2021.-URL:<https://reyestr.court.gov.ua>.

6. Єдиний державний реєстр судових рішень: Ухвала суду першої інстанції. Справа № 752/25254/19. Провадження № 1-кп/752/727/21.-URL:<https://reyestr.court.gov.ua>.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-179-4-49>

ПИТАННЯ УЧАСТІ ПОТЕРПІЛОГО У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ДОКАЗУВАННІ

Літвінова І. Ф.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального права і процесу
Національний авіаційний університет
м. Київ, Україна*

Рєпіна Є. Ю.

*здобувач вищої освіти юридичного факультету
Національний авіаційний університет
м. Київ, Україна*

У відповідності із КПК доказування полягає у збиранні, перевірці та оцінці доказів з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження (ч. 2 ст. 91).

Визначення поняття «збирання доказів» як елемента кримінального процесуального доказування чинний кримінальний закон не надає. У ч. 1 ст. 93 КПК сказано лише: «збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, у порядку, передбаченому КПК». Дана обставина значно ускладнює процес доказування та участі у ньому потерпілого, а в додаток – пунктом 3 ч. 1 ст. 56 КПК закріплено право цього учасника кримінального провадження не на збирання доказів, а на подання до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду. Саме ж визначення «подання доказів» в законі також відсутнє.